

Dostavba Dukovan

Dostavba Dukovan je největší veřejnou zakázkou v historii Česka, a zároveň jde o kauzu, která ovlivní budoucnost Česka na desítky let, jak z hlediska bezpečnostního či geopolitického, tak ekonomického a ekologického.

V kauze jednu z hlavních rolí hraje prezident **Miloš Zeman**, který dlouhodobě prosazuje ruské zájmy a veřejně **se staví proti vyřazení Ruska a Číny z tendru. Před jejich účastí, už jenom ve výběrovém řízení, však varují bezpečnostní experti a české tajné služby.** Tendr pro stát zajišťuje polostátní energetický gigant ČEZ, v jehož čele stojí Zemanův přítel **Daniel Beneš**. Stát v jednáních zastupuje vláda reprezentovaná především premiérem **Andrejem Babišem** a ministrem průmyslu a obchodu **Karlem Havlíčkem**.

Lex Dukovany

Vyhlášení výběrového řízení předpokládá předchozí schválení speciálního zákona *o opatřeních k přechodu ČR k nízkouhlíkové energetice*, pro který se vžil termín **Lex Dukovany** (zákon o Dukovanech). Bez tohoto zákona neuzná Evropská komise model financování elektrárny.

Zákon byl vládou navržen v roce 2020, avšak kvůli obstrukcím opozice ještě nebyl schválen. Klíčovými požadavky demokratických stran je výslovný zákaz přípuštění nedemokratických zemí (tj. Ruska a Číny) do tendru a také stanovení (tzv. *zastropování*) maximální výkupní ceny elektřiny. Kromě firem z Ruska a Číny jsou potenciální stavitelny z Francie, Spojených států či Jižní Koreji.

Hlavní problémy (více [zde](#) a [zde](#))

- Zaprvé **bezpečnostní riziko**, podle tajných služeb a expertů je účast Ruska a Číny bezpečnostním rizikem pro republiku, zamítnutí jeho však vehementně odmítá prezident, který je svou proruskou politikou veřejně známý.
- Zadruhé **ekonomická smysluplnost**, odhad je astronomických 160 miliard, z praxe ale víme, že stavby jaderných elektráren se výrazně prodražují a investice se může protáhnout třeba až na 30 let. Cena výstavby se dále promítne i do ceny, kterou budeme za elektřinu v budoucnu platit. 100 % peněz z původních 70 % půjde ze státního rozpočtu (30 % měl platit ČEZ, který nakonec nebude platit nic), a to právě teď v době krize.
- Zatřetí **netransparentnost**, smlouvu s ČEZem, která nastavuje financování dostavby, uzavřel stát v tichosti za zavřenými dveřmi. Na vládě prošel návrh zákona jen zkráceným připomínkovým řízením a ve Sněmovně pak strany ANO+KSČM+SPD tlačí zákon co nejrychleji bez adekvátní diskuze.
- Začtvrté **ochrana životního prostředí**, Česko dlouhodobě trápí sucho, které může být problematické, neboť jaderné elektrárny jsou velkým konzumentem vody při procesu chlazení. Stejně tak může dojít při následném vracení vody, která má vysokou teplotu, k ohrožení ekosystému řek. EU se navíc z ekologického hlediska staví na stranu obnovitelných zdrojů a její negativní postoj vůči jádru by stavbu mohl prodražit.

Jak šel čas kolem Dukovan

Současné dukovanské bloky mají skončit kolem roku 2035, před rokem 2014 se však diskutovalo i o dostavbě Temelína. Firma ČEZ však tendr zrušila, důvodem zrušení tendru byla podle ČEZu neutěšená situace na energetickém trhu, ale také neochota české vlády výstavbu v Temelíně finančně podpořit.

květen 2020 - 27. května ČEZ požádal o stavbu nových reaktorů. Jejich specifikace výkonu odpovídá reaktorům, které nabízí pouze ruská firma Rosatom. Ministr Havlíček nechává sepsat zákon a prosazuje pro něj zkrácené připomínkové řízení, na vyjádření k návrhu zůstává 13 dní a možnost dostala pouze 4 ministerstva, Havlíček dále požaduje zákon schválit ve sněmovně již v prvním čtení namísto obvyklých tří čtení. Jde o velmi nestandardní postup při zakázce takového významu.

20. července 2020 - Vláda jedná o způsobu financování nového jaderného bloku v Dukovanech, schválila rámcovou smlouvu mezi ČEZem a státem, která se týká bezúročně půjčky v řádech stovek miliard korun na výstavbu nových reaktorů v Dukovanech. Veřejnosti má být však obsah smlouvy zatajen až do jejího podpisu dne 28. července.

listopad 2020 - Ministr Havlíček navrhuje, aby Poslanecká sněmovna přenechala výběr dodavatele a uzavření smlouvy kompletně na jeho ministerstvu a vládě, opozice se poprvé staví proti zákonu, vláda tedy nenachází nutnou shodu napříč politickým spektrem, 23. listopadu prohlašuje premiér Babiš, že tendr není dle jeho názoru dobře připravený a rozhodnout by o něm měla až příští vláda po volbách, prezidentův poradce Martin Nejedlý se chystá na cestu do Ruska, o svém programu odmítá cokoliv říci. Na konci listopadu ANO, ČSSD, KSČM a SPD odmítají všechny návrhy opozičních poslanců na přerušení jednání nebo vrácení zákona k opětovnému projednání do výboru, společně schvalují zkrácenou lhůtu na 3. čtení ze dvou týdnů na jedno.

prosinec 2020 - Díky Vaším emailům se podařilo zaplnit schránky poslanců takovým způsobem, že IT oddělení sněmovny zablokovalo poslanecké emailové schránky. 3. prosince proběhl laserový happening Zeman tlačí ruský tunel, akce však byla přerušena Policií ČR. Zástupcům spolku Milion Chvilek policisté odmítli vysvětlit, jaké paragrafy zákona porušují. K laserové projekci uvedli, že Milion Chvilek nemohou nechat promítat žádná hesla, protože nevědí, jaký je jejich text. Schvalování 'Lex Dukovany' následující den přerušili sami poslanci a odsunuli na 18. prosince.

leden 2021 - Milion chvilek vyzval v dopisech předsedům a předsedkyni demokratických opozičních stran, aby dále trvali na vyloučení účasti Ruska a Číny i v rámci konsorcia. Následně probíhá schůzka premiéra a opozičních stran, Andrej Babiš účastníkům sdělil, že vláda již nepočítá s Čínou, ale Rusko vyřadit neplánuje. Podobný dvojitý přístup ovšem nedává vzhledem k závěrům bezpečnostních složek státu smysl.

únor 2021 - Opozici se znovu daří zablokovat schvalování zákona *Lex Dukovany*, ministr Havlíček v Radiožurnálu prohlašuje, že je třeba brát ohled, kromě bezpečnosti, také na ekonomické aspekty tendru a stlačit jeho cenu co možná nejnižší. Pokračoval tvrzením, že finální podobu tendru může případně schválit samo Ministerstvo průmyslu a obchodu, nikoliv celá vláda. Ba co víc, tendr lze podle jeho slov vyhlásit i bez schválení zákona.

březen 2021 - V březnu vyhlásil ministr Havlíček, že bude rozeslán tzv. bezpečnostní dotazník, a to všem kandidátům kromě Číny, ale včetně Ruska. Na něm se mají podílet bezpečnostní a tajné služby pod zastřešením Ministerstva vnitra. Samotný tendr má vypsat až příští vláda. Proti podání dotazníku Rusku se ale postavila jak opozice, která následně požadovala odvolání ministra Havlíčka, tak Senát a další organizace. Následovalo odvolání vládního zmocněnce Jaroslava Míla, který proti oslování Rusku otevřeně vystupoval. Havlíček odvolání odůvodnil absencí vyšší bezpečnostní prověrky Míla, ten se ale ohradil, jeho prověrka mu po celé dva roky jeho působení stačila a tvrdil, že vyšší stupeň po něm nikdo nepožadoval.